Stusshyttan, Grytnäs

Ur Kopparbergs läns häradsrätts arkiv

Serie III, volym AI:1, f 612v. 19 juli 1647

Christopher Kopparslagare i Hedemora fick fasta på en jordedel i Snickarbo, som Anders Olsson i Stusshyttan, Grytnäs socken, till Christopher med sin moders hustru Karins, medsyskons och deras målsman Eric Matssons länsmans samtycke för 6 skeppund stångjärn sålt haver, och haver Anders Andersson i Snickarbo givit dem samma del till mansbot för det han slog deras fader ihjäl.

Renoverade domböcker, volym 27, f 1090v. 25 sept 1691.

Hans Jöransson i Stusshyttan på sina och syskonens vägnar av yngre kullen föredrog, att deras fader haver upptagit deras moders, hustru Kerstin Hansdotters fasta arvedel i Nibble i Hedemora socken och därmed inlöst jord i Stusshyttan. Eric Bengtsson sade Jöran Olsson och haver sålt första hustruns jord i Knallasbenning.

Serie II, volym AI:1, f 3v. 3 sept 1623

Uppbjudes tredje gången 1/3 i Stusshyttan, som Jöran Ersson i Sörnäfde har sålt sin broder Per Ersson. Item haver Per Ersson bytt sig till 1/3 i Stusshyttan av sin broder Lars Ersson i Norrnäfde, och givit honom igen 6 1/2 .... i Norrnäfde, dessa voro båda tillstädes personligen och gåvo varandra .... och fasta på förenämnda jord.

Renoverade domböcker, volym 34, f 1289. 1 okt 1696

Hans Jöransson i Stusshyttan med sina svågrar Olof Jöransson i Garphyttan, Mats Ersson i Born och Erik Nilsson i Skäggebo, anhöllo, att efter som Erik Bengtsson i Stusshyttan enligt häradsdom av den 25 maj 1695, att på sin hustrus vägnar som var halvsyster med Olof Jöransson i Stusshyttan, få lös. 1/4-part av hans jord i Stusshyttan mot dem som samsyskon voro, som måtte med sin syster Lisbeth Jöransdotter ....

KLHA, III, AI:5, f 86v, 8 okt 1661

Erik Johansson i Sandsäterbro haver bytt jord med sin svåger Anders Olsson i Stusshyttan, givit honom all sin hustrus arvejord i Stusshyttan, 1/2 fjärdingsland och i Norrnäfde 1/2 fjärdingsland, där emot haver han igen bekommit all Anders Olssons hustrus arvejord i Sandsäterbro. Noch haver Erik bekommit av sin svåger Olof Johansson i Södernäfde och Olof Ersson i Gårdsjö och Grytnäs socken, all deras hustrurs jord och hus i Sandsäterbro, och givit dem igen av sin hustrus arvejord i Norrnäfde ett fjärdings säde vardera, vilka jordebyten nu blevo confirmerade

KLRD, 27, f 1089, 22 sept 1691

Erik Bengtsson i Stusshyttan androg sin hustrus och dess systers möderne i lösören intet hava blivit av svärfadern sal. Göran Olsson i Stusshyttan fullt utlevererat. Allt därför de begärde det nu utfå. Svågern Hans Göransson i Stusshyttan, som är av samma kullen, sade fadern hava själv i livstiden bekänt det han avbytt förra barnkullen, vilket länsmannen Olof Ersson i Näfde och nämndemannen Johan Ersson i Nygården desslikes sade sig hört hava, och samma de med yngre kullen, att Göran Olsson i den tiden ägt ringa lösöre.
Efter Rättens förslag beviljade Hans med sin syster Barbro på yngre kullens vägnar, att vilja än utleverera till förra kullen, som består av två döttrar Lisbeth och Anna, i förbättring på deras möderness lösöre 1 get och 1 tacka åt vardera systern, varmed de andra funno sig nöjda.

KLHA,III,AI:3,f 829, 6 juni 1656

Jöran Olofsson i Stusshyttan fick fasta på Olof Perssons sjättedel i Stusshyttan, som han haver köpt för stångjärn 1 skeppund 18 lispund.

KLHA,V,AI:36,opag.,12 nov 1791

Upplästes protokoll från Kyrkorådets sammanträde 28 aug 1791:

Pastor berättade varför Kyrkorådet vara sammankallat, nämligen, den 14 augusti på eftermiddagen kommo unge Anders Larsson, Jan Olsson, gamle Anders Ersson, drängen Mats Larsson, alla i Stusshyttan och besvärade sig, att Lars Larsson därstädes var ostyrlig och från sina sinnen, samt droge bort ur huset allehanda. Efter deras bortgång kommo Lars Larsson i Stusshyttan och Anders Persson i Södernäfde, då Lars Larsson besvärade sig däröver, att hans måg gamle Anders Larsson och hans son unge Anders Larsson, bägge i Stusshyttan, med hugg och slag överfallit och illa hanterat honom, varför han på flera veckor ej kunnat vara i huset, utan hållit till i skogen. ... ...

KLHA, V, AI:1, f 70, 30 maj 1688

Olof Persson i Stusshyttan, på Lars Perssons mantal boende, klagade att han efter fattade avskedet för 3 år sedan under skogsbytet, ej fått sitt vederlag av Mats Ersson, på Anders Larssons mantal boende, för de fall han hat måst kvittera och Mats Ersson njutit gagn utav.
Mats Ersson nekade emot hans tal och sade honom intet hava att klaga, utan sig och de andra grannarna hava efterlevat bytet och avskedet som dem emellan är gjort på det bemälde skogsbytet.
Avtalades emellan dessa, att Länsman Olof Ersson i Södernäfde och nämndeman Johan Olsson i Persbo, som tillförne hava bytt en del av skogen mantalen här emellan, skola sig dit begiva och byta det som obytt är, och då besiktiga det tillika om någon handlat det avsked som parterna emellan gjort är

KLHA, V, AI:12, § 75, 26 april 1734

Efter utverkad stämning på soldaten Anders Stadig, begärde dess hustrus förre mans broder Olof Larsson i Stusshyttan av honom avrad för trenne år hans hustru brukat dess nadel i hemmanet, av densamma sedan i avräkning emot vad Rättens dom av den 28 oktober 1731 henne tillerkänner, jämväl vedergällning för hans tredjedel uti det på dess arvslott fallit.
... ...

KLHA, V, AI:1, 30 maj 1688, opag.

Olof Persson i Stusshyttan på Lars Perssons mantal boende, klagade at han efter fattade avskedet för 3 år sedan uner skogsbytet, ej fått sitt underlag av Mats Ersson på Anders Olssons mantal boende, för de fall han har måst kvittera och Mats Ersson njutit gagn utav.
Mats Ersson nekade emot hans tal, och sade honom intet hava att klaga, utan sig och de andra grannarna hava efterlevat bytet och avskedet som dem emellan är gjort på skogsbytet.
Avtalades emellan dessa, att Länsman Välbetrodde Olof Ersson i Södernäfde och Nämndeman Johan Olsson i Persbo, som tillförne hava bytt en del av skogen mantalen här emellan, skola sig dit begiva och byte det som än obytt är.
Och då besikta de tillika om någon handlat emot det avsked som parterna emellan gjort är å förra bytet.

KLHA, II, AI:1, f 3v, 3 sept 1623

Uppbjudes 1/3-del i Stusshyttan som Jöran Ersson i Sörnäfde haver sålt sin broder Per Ersson för 9 skeppund. Item haver Per Ersson bytt sig till 1/3-del i Stusshyttan av sin broder Lars Ersson i Norrnäfde, och givit honom igen 6 1/2 spann säde i Norrnäfde.

TVIST MELLAN HALVSYSKON OM ARV EFTER FÖRÄLDRARNA

KLRD, 79, § 13, 17 okt 1722

Johan Matsson i Stusshyttan lagsökte halvsvågern Anders Jönsson Stussenberg om bättre rätt och förmån att besitta faderns, Mats Larssons efterlämnade hemmansdel därsammastädes, vilket han med så mycket större skäl skulle kunna påstå, som den allenast består av 3 stigar 1/4-dels korg kolränta, och han som brodern är, innehaver sina syskons rätt. Klagandes han ock eljest däröver, att Stussenbergs hustru, som är kärandens halvsyster, efter faderns död egenvilligt tillgripit grödan, och därutav större del uttagit, än henne med rätta bort, varför han och sådant med intresse återfordrade.
Stussenberg påstod här emot efter vice versa stämning, att som svärfadern uti Stusshyttan nedlagt sin förre hustrus eller dess svärmoders, Kerstin Hansdotters arv, till 236 daler, som han efter köpebrev av svågern Anders Hansson i Rensbo uppburit, det måtte och honom först så stor del av oskifte tillmätas som där emot svarar, fordrandes ock på lika sätt sin föörnöjelse för de 72 daler, som han uti begravningskostnad, utlagor och till andra betalt, jämväl och 45 daler till 2 1/2 tunnor säd som han till huset förskjutit, samt 34 daler 16 öre för hustruns ärvda lösören efter sin moder. Varförutan han och skall vara godkänd att till Garpenbergs Bruk betalat de 117 daler som svärfadern där häftar för, så att när allt sådant blivit honom beräknat, skall det nogsamt befinnas, ~~att~~ att han ~~han~~ största rätten uti hemmanet äger ~~äger~~.
Men vad den överklagade arvsgrödan angår, så skall dess hustru ej mera därav tagit än vad dess del sig belöpa kunde.
Kärandens svärfader Olof Andersson föregav, det hustru Kerstin Hansdotters undfångna arv i Rensbo uppgått till livsuppehälle, som hon ock det efter hans uti ... och angav utbekommit, undantagandes 110 daler Kmt, som Mats Larsson till inlösen av sina syskons Petters och Kerstins andel utgivit.

Resolution:
Emedan ingen laga fördelning och avvittring uti den fasta egendomen finnes vara upprättad efter Stussenbergs svärmoder innan Mats Larsson uti andra giftet inträdde med kärandens moder, att man där utav junnat inhämta huru stor del dess hustru uti möderne tillfallit varför och som inga bevis äro att tillgå, huru mycket Mats Larsson av hustruns uppburna arvsmedel i Rensbo uti fasta egendomen nedlagt förutan de 110 daler, som contraparten själv tillstått.
Ty bliver nämndemännen Anders Ersson uti Ingevaldsbo och Jonas Hansson i Nybyn härmed konstituerade, som forderligast på det sättet hava att anställa avvittringen uti avlidne Mats Larssons egendom, och sedan gälden blivit gulden och dotterns, hustru Annas upptecknade lösörespersedlar uttagna, tilldelas henne av fasta egendomen så mycket som emot 110 daler efter kärandens eget vidgående svara kan, varefter hon sedan går uti skifte med de andra sina halssyskon uti fäderne, broder broderslott och syster systerlott.
Kunnandes dock Stussenberg intet njuta ersättning för de av honom uppgivna pretentioner som käranden redan bestritt och han av husets avel påstått vara tagen, än för de 30 daler varmed 1 tunna säd blivit inköpt och han själv tillstått, men av de penningar, som Stussenberg ifrån Skåne hemfört.
Men vad besittningsrätten angår, och vilken dem av parterna framför den andre skall vara därtill berättigad, vill Rätten sig utlåta, så snart denna förrättning försiggått, och må ingendera tillträda något därav, innan Rätten sitt utslag härutinnan meddelat.

KLHA, VII, AI:1, 7 okt 1689

Mats Larsson på Stusshyttan i Grytnäs socken har i köp avträtt till sin svåger Anders Hansson i Rensbo hustrun Kerstin Hansdotters arvsrätt i Rensbo.

VÄND

KLRD, 28, f1026v, 13 juni 1692

Meddeltes nämndemannen Anders Hansson i Rensbo fasta på den arvsegendom ibm, som svågern Mats Larsson i Stusshyttan fått med sin hustru, vilken han till honom sålt tillika med hustruns del i ängen Byggningen för 236 daler Kmt. Köpet är uppbjudet tredje resan den 16 maj 1690.

NORRNÄFDE

KLRD, I, f 88, 13 maj 1602

Kom Per Larsson i Norrnäfde och gav tillkänna huru hans hustrus fader Lars Michelsson hade bortsatt sitt hemman i förenämnde Näfde för 31 fat osmundsjärn. Nu hade denne Per Larsson sålt sitt fäderne i Hedemora i ...bo för 13 skeppund stångjärn och av hans järn löste Peder den jord igen för 11 skeppund. Nu kommer hans hustrus broder Anders Larsson och vill hava en halv part i samma hemman. Då rannsakades härom att förbemälde Peder hade alldeles ... samma hemman undan sin hustrus broder, så vart avsagt att Anders skall giva ... ...

KLRD, I, 22 sept 1612

Per Larsson i Näfde bjuder nu upp tredje resan en jordedel i Norrnäfde igenlöst av Hans i Hörnegården, än av Anders Michelsson en brodersdel i Näfde för 10 fat, och av hustru Kerstin i Södernäfde en systerdel för 6 fat.

Dalarnas handlingar 1608:5B

Kom Per Eriksson på Stusshyttan och talade till Per Larsson i Norrnäfde om en brodersdel i det hemman Per Larsson besitter, förebärandes att hans fader Erik Jonsson hade det sålt som hans moder hustru Elin Staffansdotter ärvt haver efter sin fader Staffan Staffansson, och är sålt för 5 fat järn.
Rannsakades och befanns att efter som köpet ej lagligt gjort ... och honom är så ... ... 5 fat järn och gå till sin moders jord igen.

KLHA, V, AI:13, § 42, 29 april 1737

Påstod Anders Andersson i Norrnäfde, som för tiden är under sin avlidne hustrus broders Erik Erssons skötsel därsammastädes, att emedan han ännu ingen vedergällning njutit för det besvär ocj kostnad han haft med sin svägerskas, hustru Elisabeth Larsdotters barns skötsel och fostring uti trenne år. Ty skall han vara närmast till de kläder och andra lösörespersedlar hon hos bemälte sin broder kvarlämnat, så ock, att svågern förhåller honom sin rätt uti ... av ett åkerstycke.

Var emot Lars Larsson efter vice versa stämning, dess mer bestridde vederparten en sådan sin fordran, som systern ännu förmenas leva, oc och dessutom oviss om han något på hennes barns sytning kan hava att fordra, föregivandes sig i övrigt intet kunna uthärda med svågerns skötsel, utan som dess rätt uti hemmanet ej större är än 139 daler sedan skulden blivit avdragen han åtagit sig att betala, påstår att få giva honom lösen, och gubben söka sin bärgning hos brodersbarnen, helst de efter hans död torde vilja utfordra en sådan hans rättighet, och han för skötseln inte njuta någon belöning.

Men Anders Andersson begärde, att få bliva vid den avhandling de redan sins emellan gjort, och när han dödde finge svågern av jorden göra sig betalt. Dock hade ingendera berörda avhandling med sig, som de sins emellan upprättat.

Resulotion: Innan Anders Andersson gjort sin fordran hos svägerskan ständig, och hon bevisats vara död kan Lars Larsson intet förpliktas något av hennes insatta lösören att avstå och utleverera.

Och vad lösen angår, så emedan Lars Larsson redan godvilligt samtyckt till skötseln, och Anders Andersson, som barnlös, gammal och bräcklig är, påstår att bliva därvid bibehållen, ty kan fuller ingen ändring däri beviljas, med mindre han desto större skäl och anledning skulle kunna visa sig därtill äga. Doch förbehålles honom, att så vida gubbens ringa jordedel ej kan förslå till hans föda och uppehälle, med denna kostnad må han därav njuta någon vedergällning, som Rätten framdeles vid hans frånfälle vill determineras och utsätta.

KLHA, V, AI:13, § 40, 29 april 1737

Mats Andersson i Norrnäfde besvärade sig över sin hustrus faster, hustru Margareta Ersdotter uti Tallbacken, att hon som innehaver och brukar dess avlidne svärfaders brodersdel uti Erik Anderssons hem hemman, räntande tillsammans 3 stigar kol, ingen håg och vilja skall visa, att efter det år 1728 skedda arvsskiftet, tillställa honom sin rätt, varken i löst eller fast, ej heller mera på avraden, än att boskapskreatur för 9 daler, skolandes och lösörena till en del redan alldeles fördärvade.

Och påstår därföre, att antingen utbekomma lösen, med den återstående avraden, eller ock tillträda sin del.

Men hustru Margareta begärde, att henne ännu någon längre tid måtte förunnas, i förhoppning att få måg i huset, som hjälper henne stå hemmanet före och erlägga lösen. Lösörena som vederparten påfordrar säger hon sig aldrig brukat, utan stå honom till tjänst att borttaga när han helst behagar, och förmodas vara utan ansvar om de sedan den tiden blivit försämrade, varjämte hon ock uppviste en Rättens dom av den 28 april 1730, det vederpartens hustrus styvfader Claes Claesson å hennes vägnar samma ansökning gjort, men blivit honom förvägrat till dess dottern myndig bleve, men fastern, hustru Margareta pålagd, att uti avrad för hennes jordedels nyttjande betala 5 procent, med begäran att bliva därvid bibehållen, helst hon med sin man stått hemmanet och fadern före på sin ålderdom, sedan brodern dödde, och dess änka godvilligt begivit sig därifrån, skolandes och hon löst någon del i hemmanet som icke blivit frånskild.

Resolution: Emedan ännu ingen viss åtskillnad eller uträkning är gjord, vad och huru mtcket hustru Margareta Ersdotter i hemmanet tillbör, Rätten och finner henne till besittningen närmast, som det under föfluten tid så länge sig rätt hållit, så framt hon eljest skulle förmå erlägga lösen. Ty förordnas Länsman Fahlberg och nämndeman Johan Matsson i Risbyn, att vid anfordran i bägge parternas närvaro likvidera dem emellan, om deras rätt uti hemmanet. och vad för Mats Andersson på avraden återstår, honom efter själva fordrans värde till 5 procent gottgöres, och förunnas sedan hustru Margareta tvenne års rådrum med lösens erläggande. Men skulle det längre gå på tiden ankomma och Mats Andersson finna sig förmögen att kunna giva henne lösen, vill Rätten sig därom närmare utlåta. Vid samma tillfälle skola ock de gode män tillställa Mats Andersson efter förra byteslängden de lösören på hustruns lott fallit. Men skulle något därav genom hustru Margaretas förvållande vara förkommet eller fördärvat, bör det av henne med jämgott ersättas och betalas.

UTDRAG UR HUSFÖRHÖRSLÄNGDER FÖR GRYTNÄS

STUSSHYTTAN

AI:§ f 31 1724-1732

Lars Matsson född 1694
Hustru Margareta 1692
Moder Elisabeth död 1726
Broder Johan Matsson Till Hyttan
Son Erik 1720
Dot Elisabeth 1725

AI:1 f 109 1733-1742

Lars Matsson 1694
Hustru Margareta 1692
Son Eriki 1720
Dot Elisabeth 1725
Son Lars 1729
Mathias 1731

AI:2 f 33 1744-1752

Lars Matsson 1694
Margareta Ersdotter 1692
Son Lars Larsson 1727
Hustru Anna Andersdotter 1729
Son Anders

AI:2 1753-1761

Lars Matsson 1694 död 1753
Hustru Margareta Ersdotter 1692
Son Lars Larsson 1727
Hustru Anna Andersdotter 1729
2:dra hustru Anna Matsdotter 1732
Son Anders 1750
Dotter Margareta 1753

AI:2 f 211 1762-1769

Lars Larsson 1727. Drunknad 1765
Hustru Anna Matsdotter 1732
son Anders 1750
Dot Margareta 1753
Son Mathias 1759
Son Lars 1762
Dot Christina 1764

AI:3 f 52 1771-1777

Per Ersson
Hustru Anna Matsdotter 1732
Son Mathias 1759
Lars 1762
Dot Christina 1764
Lisa
Greta

ÖSTANBYN

AI:1 f 14 1724-1732

Mats Ersson född 1668
Hustru Malin 1672
Dot Malin 1702
Brita 1705
Son Mats 1709
Erik 1712
Göran 1714

AI:1 f 92 1733-1742

Mats Matsson 1709
Hustru Kerstin Matsdotter 1678
Moder Malin Eriksdotter 1678
Dot Anna 1732

AI:2 f 16 1744-1752

Mats Matsson 1709 Gift 1730
Hustru Kerstin Matsdotter död 1747
Moder Malin Ersdotter 1672 död 1752
Dotter Anna 1732
Malin 1735
Systerson Mats 1738

AI:2 f 104 1753-1761

Mats Matsson 1709
Dotter Anna 1732
Magdalena 1735
Christina 1740
Måg Mats Larsson 1731
Hustru Magdalena Matsdotter 1735
Dotter Magdalena 1759

AI:2 f 187 1762-1767

Mats Matsson 1709 död 1767
Måg Mats Larsson 1731
Hustru Lena Matsdotter 1735
Dotter Magdalena 1759
Margareta 1763

UR DÖD- OCH BEGRAVNINGSBOKEN

13 oktober 1765

Begravt för detta socknemannen ärlige och beskedlige Lars Larsson i Stusshyttan. Han är född därsammastädes år 1727 den 6 december. Fadern ärlige Lars Matsson, modern ärlige hustru Margareta Eriksdotter. Bägge för detta döda. Befordrad till dop och christendom samt väl undervist i sin christendom, så att han kunde läsa i bok, och utan, Doctor Luthers och Swebelii katekes m.m. Under de uppväxande åren har han ständigt varit hemma hos sina föräldrar. Tvenne gånger gift. 1:sta gången ingick han år 1749 i christligt äkta förbund med sin för detta avsomnade maka, ärlige hustru Anna Andersdotter ifrån Jönviken och Garpenbergs socken, med henne han sammanlevt i 5 år och under den tiden blivit välsignad med tvenne barn, en son och en dotter, som ännu leva. År 1755 gifte han sig andra gången med sin nu i sorgen efterlämnade maka, ärlige hustru Anna Matsdotter ifrån Östanbyn, och med henne av Gud blivit välsignad med 3 barn, 2 söner och 1 dotter, vilka alla leva och ännu inte veta den stora förlust dem träffat.
Han har uppfört sig som en kristen anstår, samt lämnat efter sig ett gott lovord hos sina grannar, släkt och vänner.
Vad hans utgång ur världen angår, är det som bekant, att han förleden lördag drunknade i sjön Näfden, icke långt från landet, då han i en liten ökstock var på sin resa från Knutsbo till Grönvall.
Dess hela livstid 37 år 9 månader.

24 juni 1753

Lars Matsson i Stusshytan, födder i Stusshyttan 1694 den 24 februari, döptes den 27 dito. Uppfostrad christligen. Lärt läsa sina christendomsstycken (etc.)
... ...
Varit frisk i unga åren, men sedan han för 12 år legat i hetsig feber, och i dag 6 dagar sedan om morgonen fick han nattvarden, och klockan 1 samma dag återlämnade han Skaparen sin ande.
Han har levat 59 år och 15 veckor.

17 maj 1767

Denna vår salige omtalte döda Mats Matsson från Östanbyn som var född hit till världen år 1709 den 17 april av ärliga och christliga föräldrar fadern ärlige och beskedlige Mats Ersson, modern ärlige och gudfruktige Maagdalena Ersdotter. Döpt (etc.)
År 1730 ingick han ett kärt och ljuvligt äktenskap med sin sedan långt för detta avsomnade hustru Kerstin Matsdotter ifrån Nickarvet och Folkärna socken. 5 barn, 1 gosse och 4 flickor, av vilka gossen och en flicka redan gått ur livet.
Dog 8 maj. 58 år 19 dagar

7 juni 1752

Mats Erssons änka uti Östanbyn, för detta ärlige och gudfruktige hustru, salige Magdalena Eriksdotter, född i Mesterbo 1678, fader Erik Jönsson, moder Margareta. 9 barn, 6 söner 3 döttrar. En son, som nu låter sin moder ärligen begrava, och 3 döttrar efterleva.
Dog 3 juni på sitt 73 ålders år.

1745

Mats Matssons hustru i Östanbyn, hustru Kerstin Matsdotter, född i Folkärna och Nickarvet år 1702 vid jultiden. Gift 1730.
Död 26 mars. 42 år 3 månader.

5

Anno 1699 d. 21. October uppå Ordinarie Höst-
tinget hållit [illegible] : Avesta, [illegible] ut-
i actis.

[illegible] Norrnäfden [illegible]

[illegible] man försenat fordom för [illegible]
firmation på alla twänne [illegible]
Maj:t d. [illegible] d. [illegible] Octobr, af [illegible]
de fru [illegible] föräldrar förbemält [illegible] att
taxa. Resolutio.
Alldenstund fru [illegible] föräldrar förbemält
att tasla på [illegible] jemte fru [illegible]
af sin deseas fran intet af sätt confirmationes
af sätt. [illegible] [illegible] längst-
[illegible] [illegible] förskrift, att
taslan [illegible] på [illegible] ifrån det han [illegible]
[illegible], och kan [illegible] mera ingen laga efter-
frågan der på göra. Men hwad den [illegible]-
-gar inkommer [illegible] fru [illegible] på stad, så
bör [illegible] [illegible] mera [illegible]
[illegible] [illegible] 25 Maji [illegible]
at supra. [illegible] [illegible] wägnar
Jonas Bockius Lindeholm

KL HA

1642 Lars Olsson i Knutsby nämndeman

+ 404 v i juni 1643

Anders Persson i Båsninge och Folkärna socken gjort jordabyte med hustru Malin Larsdotter, Ingevald Olssons i Norrnäfde. Anders bekommit hustru Malins fädernes jord och hus i Båsninge med alla tillägenheter, och till recompens och vederlag tillstått, givit och upplagt henne igen ett torp, Tillfället benämnt, som är Anders Perssons rätta avling, sin och Per Perssons fordom i samma by boendes köpt havor för stångjärn 12 skeppund. För vilket torp hustru Malin havr bytt sig till jord henne i Warnäfde sig bättre tillhanda.

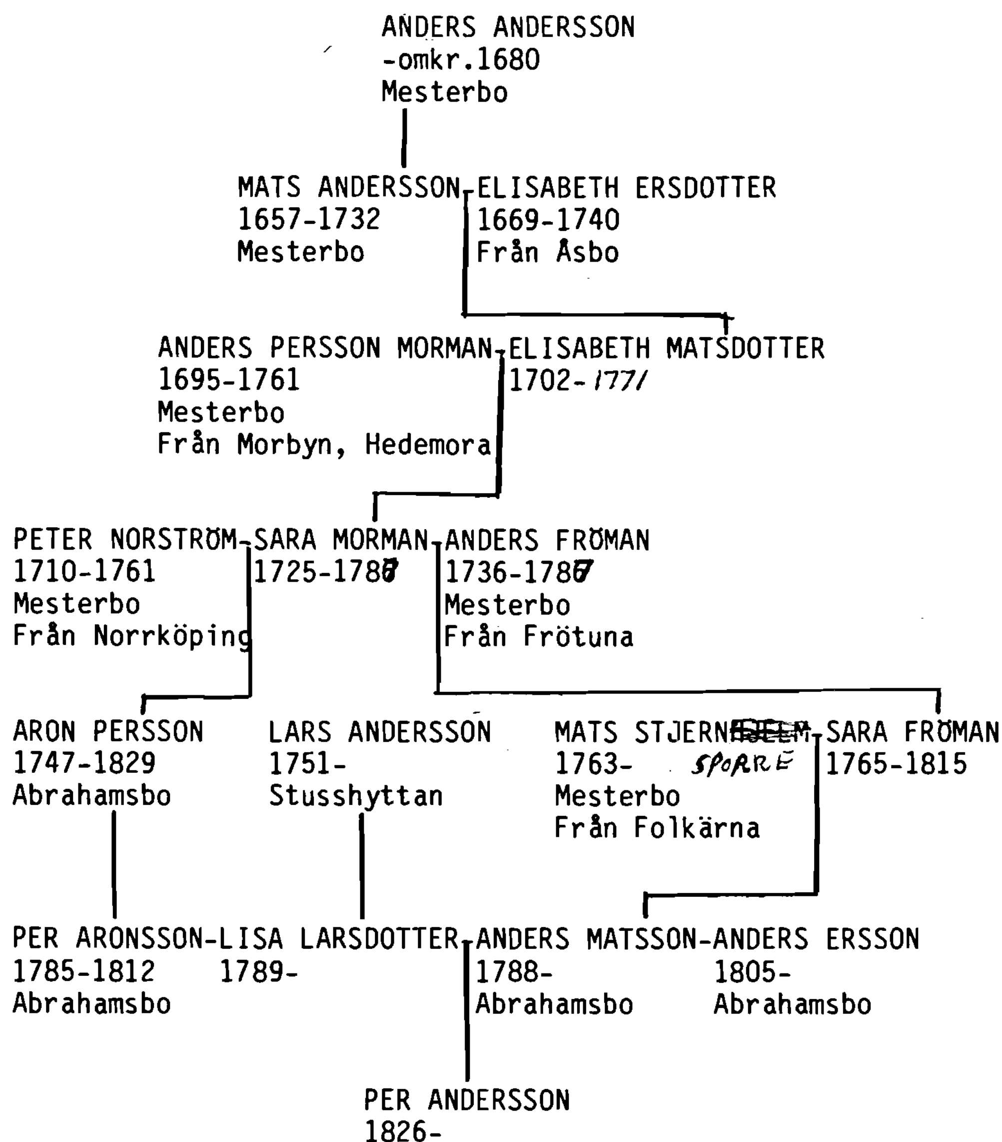
Datum Folkärna prästgård den 4 juni 1641, ~~[illegible]~~ under pastors Herr Per Michelis egen hand och signet.

Allom dem som denna min skrivelse händer förekomma,
då bekänner jag mig Lars Eriksson i Tillfälle (Folkärna
socken, att jag med en fri vilja och berått mod
havar gjort ett ständigt och oryggligt jordebyte
med Ingevald Olsson i Warnäfole i Grytnäs socken,
sålunda, att jag havar givit Ingevald Olsson all
den hus och jord som mig med rätta tillkommer
i Warnäfole i Grytnäs socken, däremot havar
bemälte Ingevald Olsson givit mig ett hemman
igen liggande i Folkärna socken benämnt Tillfället,
vilket jag nu bor uppå, och alldenstund att det
hemmanet där var bättre som Ingevald Olsson av
mig i Warnäfole fick, än det hemman Tillfället
var som jag av honom fick, havar han efter min
vilja och begäran givit mig i förbättring stångjärn
fjorton 1/2 skeppund, det jag finner mig redeligt
det sista pundet med det första uppburit havar,
så att jag är därmed i alla måtto väl förnöjd,
skall därför varken jag eller någon av mina
barn eller arvingar, varken nu eller i framtiden
hava makt, samma jordebyte klandra eller
rygga, alldenstund det av oss på båda sidor
godwilligen skett är, begärar ödmjukeligen att Höga
Överhetens trogne befallningsman som nu äro,
och härefter kommande varde, det de ville över
detta rättgjorda jordebyte hand hålla, och låta
det av inga deras parter uti någon måtto över-
skridas, att detta så sannfärdeligen gjort och avhandlat
är, sätter jag mitt egit bomärke härunder, och till ytter-
mera visso och större troskraft, begärar jag dessa
ärlige gode män med sina figurer och bomärken

till vittnes, som över denna handel varit haver, som äro hedärliga vällärde Herr Jon kyrkoherde i Grytnäs, Erik Larsson i Nordnäfde, länsman Anders Persson i Kärbo och Erik Göransson i Grytnäsbyn, datum Grytnäs den 1 maj Anno 1636.

ARNE SOHLSTRÖM
Vitmåragatan 9 C
722 26 VÄSTERÅS

ANTAVLA FÖR ANDERS MATSSON I ABRAHAMSBO

ARNE SOHLSTRÖM
Vitmåragatan 9 C
722 26 VÄSTERÅS

ANTAVLA FÖR LISA LARSDOTTERS I ABRAHAMSBO MÖDERNE

LARS
Norrnäfde

OLOF PERSSON-ANNA-OLOF LARSSON
-omkr.1572 -omkr.1615
Garphyttan Garphyttan

HOLSTEN PERSSON-INGEBORG JÖNSDOTTER
-omkr.1610 Från Hovenäs
Knallasbenning By socken

PER LARSSON-ANNA OLOFSDOTTER
-omkr.1615
Norrnäfde

OLOF LARSSON
-omkr.1635
Knutsbo

ERIK HOLSTENSSON
-omkr.1670
Knallasbenning

OLOF PERSSON-MARIT PERSDOTTER
-omkr.1645
Norrnäfde

HANS OLSSON-ANNA OLOFSDOTTER
omkr.1660 Från Nibble,
Garphyttan Hedemora

LARS OLOFSSON
-omkr.1650
Knutsbo

HOLSTEN ERSSON
-omkr.1690
Knallasbenning

JÖRAN OLSSON-KERSTIN HANSDOTTER
-omkr.1700
Stusshyttan

ANDERS LARSSON

Stusshyttan

BENGT.MARCUSSON-CHRISTINA MATSDOTTER
1613-1713
Gisselbo

NILS PERSSON

Skäggebo

LARS LARSSON-KARIN ERSDOTTER
-omkr.1705 1649-1719
Knutsbo

LARS LARSSON-BRITA ANDERSDOTTER
1678-1727 1689-
Stusshyttan

JOHAN BENGTSSON
1662-1774
Stusshyttan
Gift med
Lisa Persdotter
Från Sörbo
Hedemora

ERIK NILSSON-KARIN JÖRANSDOTTER
Skäggebo

ANDERS LARSSON-MALIN HOLSTENSDOTTER
1683-1743 1676-1743
Knutsbo

OLOF LARSSON-LISA JANSDOTTER
1713-1760 1704-1773
Stusshyttan

JOHAN ERSSON-ANNA ANDERSDOTTER
1709-1759 1712-1767
Knutsbo

PETER NORSTRÖM
1710-1761
Mesterbo

JAN OLSSON-ANNA JANSDOTTER
1745-1812 1743-1816
Stusshyttan

ARON PERSSON
1747-1829
Abrahamsbo

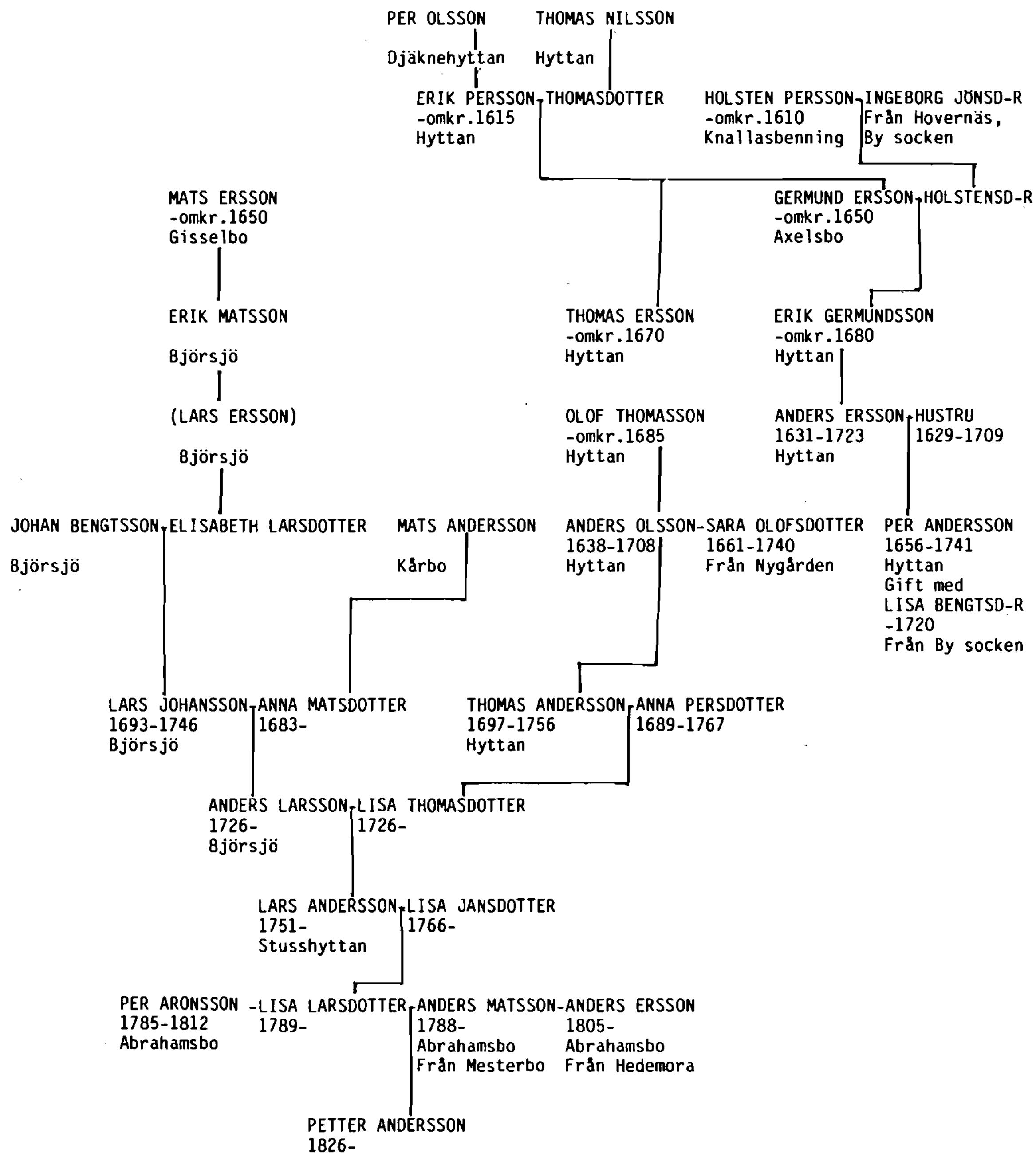
LARS ANDERSSON-LISA JANSDOTTER
1751- 1766-
Stusshyttan

PER ARONSSON-LISA LARSDOTTER-ANDERS MATSSON-ANDERS ERSSON
1785-1812 1789- 1788- 1805-
Abrahamsbo Abrahamsbo Abrahamsbo

PER ANDERSSON
1826-

ARNE SOHLSTRÖM
Vitmåragatan 9 C
722 26 VÄSTERÅS

ANTAVLA FÖR LISA LARSDOTTERS I ABRAHAMSBO FÄDERNE

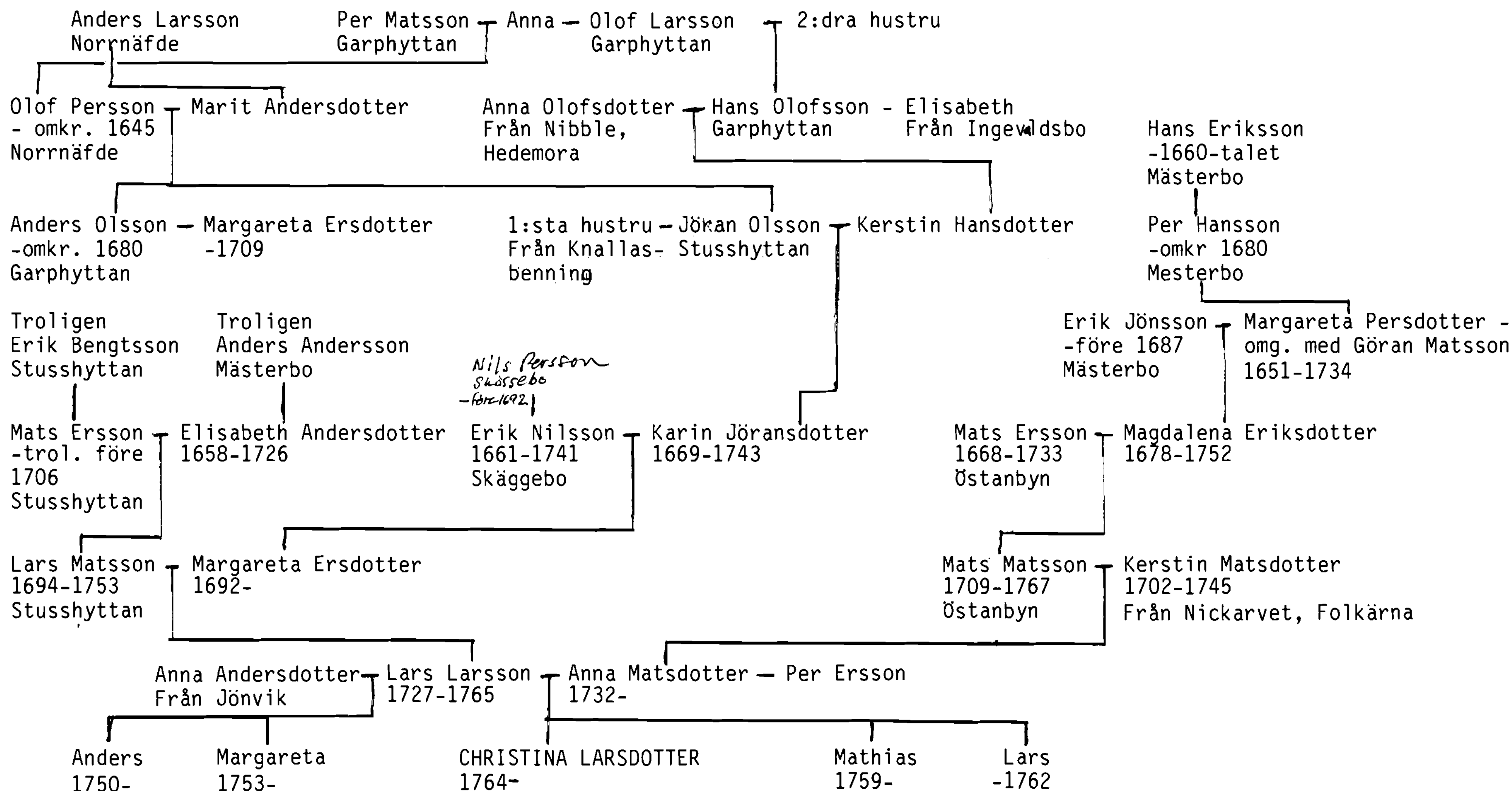

ANTAVLA FÖR CHRISTINA LARSDOTTER

Född i Stusshyttan 1764.

Sammanställd av

Arne Sohlström
Vitmåragatan 9c
722 26 Västerås

Johan Varu, son till Johan (tab 2), kommer med sina föräldrar till Avesta i början på 1650-talet. Han kommer att bli verksam vid kopparbruket som myntsmed och verkmästare under perioden 1662—97.

En process i Avesta kämnärsrätt 6/6 1662 ger oss en inblick i hans tidiga hemförhållanden:

Då samma dagh ståltes för Rätten twenne Personer ifrån Gryttnäs Sochn Abraham Andersson och hans Granne Anders Olson i Norrnäfde, och anklagades af Broowachtarens widh Elfbroon son Johan Wahru Junior om dråp som begångit war på hans Broder Gillius Wahru den 1 Junij nästförlijden; hwar öfwer han begärte Rättens Ransakning och dohm; hwilket war efftrerkommet; Och på förhör war dråparens Abrahams egen bekännelse der om således: Att om lögerdags aftonen klockan 7. widh pas, som det ringde i Wård, kiörde han medh sin häst och kärra till Elfbroon, der han tängte sigh resa öfwer: Och då han medh sin Stallbroder Anders Olson kom dijt sade han sigh wara der oppehållin, af den orsaak att landbroon war uthskutin för skutan som skulle gå der fram med Jernlödningen. Och emedan som desse så stode och wänte efter landbroons anförande till landt, sade Abrahams Stallbroder Anders Olufson till Johan Broowachtarens son, släpp oss öfwer, eller wij skole kasta dig i Elfwen, hwilke ord Anders sades iterera någre gånger; doch medh skämpt sade Abraham att det war sagdt af Anders. På desse Orden swarade då Johan och sade, bijda lijtet så länge skutan går igenom.

Och såsom Anders då igenom skempt fick Johan i Axlan, så att hans skiorta gick sönder, såsom han wille kastat honom i Elfwen, hwilket Pehr Anderson i Bengdtsbo witnade, som stodh ett stycke ifrån och sågh på: då frågade Johan Anders, säijandes: Står du och narrar migh? Swarade Anders, iag narrar dig intet. Johan sade till Anders Will du mig något ondt, så kom medh mig opp i backen, der medh förståendes, att du må då icke kasta migh i Elfwen. Anders swarade åter, Jagh will rätt gå medh tigh, hwart du will hafwa migh, Jagh har intet ondt giordt dig, detta bekände Anders sielf. Widare berättade Abraham, att när då Anders och Johan kommo opp ifrån Elfwen i backen, och stötte hwar emoot annan i backen opföre, slogh Johan Anders 2. Munslagh; då slogh Anders Johan igen så mycket han orkade sigh hielpa.

Medan detta passerade lopp Johans yngste Broder, en lijten Gosse in i färie stugun och kalade Gillius och hans Swåger Anders Bengdtson klockare widh Awestafors att Resefolck sloge Johan hans Broder uthe. då lopp Anders Bengdtson dijt medh en Mätestock pas en alln lång i handen, att willia skillia dem åth som sloges; Och slogs Anders der medh ett slagh, der efter kommer så Gillius uthföre i samma mening att hielpa sin Broder, hafwandes en Stöör i handen, som Abraham berättade; Och såsom han då märckte och sågh det Gillius kom och i den mening att willia slå Anders, gick han emoot honom, togh Stören af honom, och slogh honom ett Slagh öfwer hufwudet, der af Gillius strax stalp till Jorden.

Om denna berättelsen förhördes så Anders Pehrson i Näfde en gift karl hwilken berättade, att då Gillius kom uthur gården, sågh han honom intet meer hafwa i handen än en Spillra af ett wedeträä; Men Abraham togh Stören widh Elfstranden medh sigh opp, då han sågh de sloges medh Anders. Bekände och Anders Pehrson, att han badh Abraham blifwa qwarr hoos sigh widh Stranden och intet leggia sigh uthi deras trättor, det Abraham icke kunde neka före.

När Anders Bengdtson klockaren som kom nedh för backen löpandes, att willia skillia Anders Olson och sin Swåger Johan Wahru åth sågh tillbaka widh han nappades medh Anders, att hans andre Swåger fick hugg af Abraham, så att han föll till Jorden, öfwergaf han Anders och språng till och fick Stören af Abraham, och gaf sig längre op i backen; då berättade Anders sigh hafwa sagdt till Abraham, det wore skäligt att iagh gifwer dig ett sådant slagh af Stören som du har gifwit Gillius; Men för Höghtijdes aftonen skull, som war Dnica Trinitatis will iag intet giörat, då wille Abraham än widare ihoop medh Anders, Men Anders som stodh ofwan förr stötte emoot honom, att han slap intet opförr backen till sigh. Oppå förfrågan medh Abraham, hwadh han eller hans Stallbroder toge sigh före sedan Slaget war öfwer ståndet? Swarade Abraham; Jagh kastade Stören ifrån migh, och gaf mig åth Broon; Men Anders Olufson lopp ifrigh och wille widare slåås medh Anders klockaren, som togh op stören den Abraham kastade bort; då nödgade Abraham honom medh sigh dädan, och reste der medh sin wägh som åth. Men Gilliuses Moder kom uth och medh sin Andre son Johan toge honom som slagen war opp, och ledde honom in i Stugun.

förfrågades så medh Johan Broderen, huru länge han lefde? Swarades, till klockan war på pas 2. efter Midnatten doch efter slaget bekände han, det han något talade, Men emoot Midnatten wardt han Måållöös, och talade sedan intet, hwarföre kunde eij heller få Prest eller Sacramente.

Det framgår av målets fortsättning, att Gillius vid sin hastiga död är tjugo år gammal. Dråparen Abraham Anderson försvarar sig med att han sett en kniv i Gillius hand, men detta sätter häradsrätten ingen tilltro till. Abraham döms *att gifwa lijf för lijf.*

Johans hustru heter Sara Svensdotter, som framgår av en tingssak år 1697.

JÖNS ELIANSSON I NORRNÄFDE

KLRD, 79, f939, 1 maj 1722

Efter utverkad stämning uppå hustru Kerstin Matsdotter i Norrnäfde, söker Jöns Eliansson därsammastädes igenom sonen soldaten Erik Brushane, 1) att få en ny rev och skattning över bägge deras äganderätt uti bemälte Nornäfde, emedan käranden förmenar henne några lägenheter ifrån dess hemman ...... 2) om tillstånd att få uppå 10 års tid bruka och avbärga en mosse emellan sjöarna Saxarna belägen, varutinnan han skall äga lika delaktighet med hustru Kerstin, men hon den uppå 45 års tid allena nyttjat, samt 3) det måtte hon bestå hälften uti alla omkostningar, så väl på detta tingssökandet, som på den begärda reven.
Hustru Kerstin Matsdotter invände häremot, det han inga flera lägenheter innehaver, än henne me rätta tillkommer, skolandes Jöns ej heller hava fog att tillägna sig någon del uti mossen, efter han uppå andra ställen hava däremot jämngott underlag, som nogsamt skall bevisas av det rev- och jämkningsinstrument, som i förmåga av Häraderättens resolution av den 25 april 1708 emellan contraparten och hennes avlidne svärfader Johan Andersson blivit upprättat. Besvärandes sig ock därjämte samtliga bygrannarna i Norrnäfde över Jöns Eliansson, för det han på varjehanda sätt skall åverka deras tillhöriga ägor, och särdeles skogen, som dem emellan långt för detta blivit fördelt, vilket och nämndemännen intygade, som nu under Tingtiman den samma besiktigat, äskandes uppå allt sådant laga plikt, med anhållan det måtte Jöns Eliansson för dess intrång och ofredsamma förhållande, bliva pålagd att taga lösen för denna sin jordedel uti Norrnäfde, helst han intet skall kunna visa huru han och dess fader bragt densamma under sig.
Svaranden nekade, det skogen blivit dem emellan skiftad, dock om så vore, så skulle de sådant för honom utvist, varför han ock anhåller att i anledning av denna Rättens år 1711 utfallna resolution få behörig rev och jämkning över alla byns ägor, på det han vid samma tillfälle må få veta sin tillhöriga lott uti skogen. Och beträffande den begärda lösen, så skola kärandena så mycket mindre fog hava den att söka, som hans äganderätt uti byn skall vara så stor, att den årligen räntar 4 stigar kol.
Resolution: All den stund en behörig rev och jämförelse finnes år 1709 vara om detta hemmans lägenheter upprättat emellan käranden och hustru Kerstins svärfader avlidne Johan Andersson, vilken Jöns Eliansson varken till följe av 1669 års executionsstadga vid nästa därpå följande Ting klandrat, ej heller nu gitter visa, det honom därmedelst någon oförrätt blivit tillfogad. Ty kan honom i så beskaffat mål, ingen vidare rev och jämkning beviljas, såsom ock ej heller tillåtas, att njuta någon delaktighet uti den omtvistade mossen, utan bliver hustru Kerstin Matsdotter ifrån detta dess tilltal skäligen befriad. Och beträffande den av de övriga grannarna överklagade åverkan, så emedan nämnde- och syningsmännen detsamma intygar, ty sakfälles därför Jöns Eliansson i förmåga av det 18 Cap Byggnadsbalken till sina 3 daler smts plikt, med vidhängd förpliktelse, att av annan ståndskog avsätta och betala den lidna skadan, Dock som han sig däröver besvärat, att dess grannar skola hava fördelaktigare lotter under sina hemman, så kan den begärda rev och jämförelsen över ägorna så mycket mindre förvägras, som 1711 års dom sådant uttrycker och påbjuder,vartill parterna hava att anlita gode män, varom de bäst åsämjas kunna. Börandes ock i synnerhet nämndemännen Jonas Hansson i Nybyn och Anders Matsson i Sörnäfde forderligast efterse, huruvida var och en fått njuta sin tilldelta skogslott till godo, och där någon skulle brista, sådant vederbörligen ändra och rätta. Men vad lösningsmålet angår, så kan Rätten sig därmed intet befatta, innan så väl Jöns Eliansson sin äganderätt uti bemälte mantal, som vad fog contraparterna den ena framför den andra hava att söka denna lösning.

Jöns Eliansson 1659- 1732
hustru Sara Johansdotter 1654 - 1732

son	Johan	1680 -	Till Sala
son	Anders	1683 -	Till Sala
son	Olle	1687-	Till Hedemora
son	Pelle	1689 -	Till Västerås
son	Erik Brushane	1694 -	soldat

Först i Jönvik Garpenberg, sedan Norrnäfde

Nr 3 utgör tydligen det intyg över skadan som Hans Eliansson inlämnade för att få brandstod enligt sidan 113 i mitt Knutsbo-häfte. "som vi undertecknade hava synat och värderat, och befinna vi att skadan på husen ingalunda kunna värderas under 500 daler Kmt.

Nr 4. Anno 1683 hava vi varit på en jordrevning och rannsakning över hela Garphyttehemmanet och såsom det befinns att det är just jämkat emellan och ... sin egen rev-man, vilka dessa tvenne ... ... som Anders Olssons arvingar hava intagit av utmarken, och nu dem emellan gjorts en gog förlikning således, att Olof Anersson Garphyttan haver betalat för revning åt Länsmannen i Grytnäs socken 6 kopparmynt och åt revkarlen 13 och åt Johan Olofsson ...

Arvsskiftet efter Anders Olsson omnämns då och då i tvisterna och jag har utan resultat sökt efter det i arkiven. Det exemplar du har är svårläst genom alla vikningar och svarta fläckar, det är möjligt att det går bättre på originalet än på den kopia jag fick.
Anno 1684 om hösten voro Länsmannen uti Grytnäs Vålbetrodde Olof Eriksson och Fjärdingsmannen ... ...son uti Rembo samt nämndemännen Per ... och Samuel Eriksson i Knutsbo på ett arvsskifte efter sal. Anders Olsson uti Garphyttan, vilket arvsskifte således ... skedde, nämligen:
Uti lösören
Moderns arv blev en tredjedel uti en brygg... av koppar, som inmurad var, vilken värderades till ...
... ...
Husen fördelades på detta sättet som följer:
... ...
..., den andra uppsatte sonen Olof Andersson ... ... sin omkostnad efter faderns död ..., dock så att ej någon försumlighet vid uppbyggande, som grannar och nabor veta att vittna, därtill han efter faderns död uti 4 års tid uti moderns bröd, men hans hustru uti tvenne, för vilket ej varken hö eller hustrun någon fördel eller lön för gjord tjänst tillsagt blev, icke heller ... hustrun sina ...kläder. När nu bytet skedde så ville de andra att detta huset i lika byte påyrka, vilket inte slitas eller förenas kunde, förrän hon sin del efterlåta måste uti deen andra stugan.

Anno 1699 den 21 oktober uppå ordinarie Grytnäs sockens Ting i Avesta. Talade va till annan Erik Staffansson och Erik Persson i Norrnäfde påståendes den förre att få lösa Erik Perssons del, som gör allenast tvenne stigar i kolränte, en i vardera mantalet, därpå han håller tvenne särskilda matlag, ett för sig och ett modern, görandes ganska stor olägenhet med bete löv och barktagning så att bästa skogen blivit utödd, de andra grannarna orättmäteligt och oåtsporda, förutom varjehande annan olägenhet.
Varemot den senare, Erik Persson nämnd, yrkade att få lösa igen ... av dess mosters delar, som Erik Staffansson under hans omyndiga år sig tillhandlat, så kunde han få full besittningsrätt, vilket Erik Staffansson förmente vara försenat sedan han fått fasta och confirmation på alla trenne systerdelarna anno ... ... då Erik Perssons föräldrar försummat därpå att tala.
Resolution: Alldenstund Erik Perssons föräldrar försummat att tala på inbördandet jämte Erik Staffansson av de delar han inlöst och fått confirmationer och fasta på, Erik Persson själv jämväl långt efter det ... 16 Cap Jordebalken föreskriver, all talan därpå eftersatt ifrån det han myndig vart, ty kan han numera ingen laga efterfrågan därpå göra. Men vad den utlösningen vidkommer som Erik Staffansson påstår, så bör i det målet Erik Perssons moder stämmas som jordägande likmätigt 25 Cap Jordeb

Tillstå och bekänna vi undertecknade, att vi hava oss emellan med jordeköp och byte således ... som följer, nämligen jag Margareta Nilsdotter i Avestafors upplåter och försäljer till Erik Nilsson i Skeggebo och Grytnäs socken min jordedel i Norrnäfde och Grytnäs socken för femtio daler Kopparmynt, och såsom jag bemälte 50 daler riktigt uppburit haver, avhänder jag mig och mina efterkommande samma jordedel och den tillägnar merbemälte Erik Nilsson och hans rätta arvingar, fritt att bruka och behålla, oklandrat, som sin rätta och välfångna egendom.
Samma jordedel i Norrnäfde som ovan nämnd är, haver jag Erik Nilsson i Skäggebo efterlåtit Erik Persson i Norrnäfde emot hans hustrus jordedel i Skäggebo, som han i dess ställe efterlåter mig att tillträda, att således oss emellan köpt, bytt och ... är, och oryggeligen hållas skall, vilja vi med våra namns och bomärkens vitterliga undersättande bekräfta.
Datum Avestafors den 11 januari 1699
Erik Nilsson i Skäggebo. Erik Persson i Norrnäfde. Margareta Nilsdott

Sammaledes efterlåter jag Erik Nilsson i Skäggebo min jordedel i Norrnäfde och Grytnäs socken, att nu och i tillkommande tider bruka och njuta, för femtio daler kopparmynt, vilka penningar jag riktigt bejommit haver och härmed kvitteras.
Fränhammar den 1 februari 1699
Brita Nilsdotter

Jag säger 50 daler till vittnes
Johan Persson i Fränhammar

Bekänner och tillstår jag undertecknad Anders Abrahamsson i Norrnäfde och Grytnäs socken, och härmed veterligt gör, att jag haver sålt och upplåtit till min halvbroder Erik Persson ibid min del uti hus för 63 daler Kopparmynt, och uti jordehävd för 25 daler, och en ko för 27, och för husgerådssaker 6 daler.
Vilket är skett uti gode mäns närvaro som hava delt oss emellan.
Alltså tillägnar jag nu min broder allt detta och hans rätta arvingar till evärdelig egendom, att nyttja, hava och behålla för allt vidare här uppå klander eller åtalande.
Att detta så i sanning är, och av mig oryggeligen hålles, bekräftar jag med eget namn och bomärke här under, tillika med flera gode mäns bevittnande
Anders Abrahamsson i Norrnäfde
Till vittnes: Anders Hansson i Norrnäfde, Olof Andersson ibid

P.S. Allt detta så tillsäger jag under sådana villkor, att om nöden tvingar mig så må de vara förbundna att betala mig efter accord som är skett oss emellan.